

**ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ****PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS AN IMPORTANT TOOL
FOR ENSURING NATIONAL SECURITY OF THE STATE**

Кравчук М.Ю., д.ю.н., професор,
завідувач кафедри адміністративного права та судочинства
Західноукраїнський національний університет

У статті розглянуто цілісно сформовані та функціонально-розгалужені вектори існування країни. Зазначено, що одним із ключових елементів, який потребує особливої уваги, є захист національної безпеки. Це включає у себе спрямовані зусилля на співробітництво між правоохоронними структурами та розвідувальними службами для ефективного боротьби з тероризмом, наркотичною торгівлею, нелегальною міграцією та організованою злочинністю, а також безпосередню співпрацю між державним та приватним секторами. Крім того, важливо зміцнити контроль над постачанням військової техніки та технологій подвійного застосування. Аспекти військової безпеки та захисту державного кордону відіграють провідну роль у системі національної безпеки, забезпечуючи мир і стабільність країни. Разом з тим з'ясовано, що Стратегія національної безпеки України вказує на успішне економічне зростання, що відповідно потребує економічної стійкості. Це означає готовність економіки відповідати будь-якій збройній агресії та розвивати оборонно-промисловий комплекс. Таким чином, ефективна економіка не може існувати без надійної військової безпеки, так само, як і військова безпека не може бути забезпечена без ефективної економіки. Звідси, економічна безпека виступає як базовий фундамент загальної безпеки. Аргументовано, що державна політика забезпечення національної безпеки безпосередньо передбачає і включає наявність державно-приватних партнерських відносин. Головна мета таких відносин полягає у підтримці, спільній мотивації щодо протидії зовнішнім і внутрішнім загрозам, забезпечення стабільності, розвитку країни. Залучення приватних фінансових ресурсів як в оборонно-промисловому комплексі, так і при будівництві доріг, відбудові місцевої інфраструктури допомагає державі швидкими кроками відновити те, що зазнало руйнувань або пошкоджень. Окрім цього, державно-приватне партнерство сприяє у питаннях використання та впровадження новітніх технологій, запозичення світового передового досвіду.

Ключові слова: національна безпека, державно-приватне партнерство, приватний сектор, держава, партнерство, інвестиції, законодавство.

The article examines integrally formed and functionally branched vectors of the country's existence. It is noted that one of the key elements that requires special attention is the protection of national security. This includes focused efforts on cooperation between law enforcement and intelligence agencies to effectively combat terrorism, drug trafficking, illegal migration and organized crime, as well as direct cooperation between the public and private sectors. In addition, it is important to strengthen control over the supply of military equipment and dual-use technologies. Aspects of military security and protection of the state border play a key role in the national security system, ensuring peace and stability of the country. At the same time, it was found that the National Security Strategy of Ukraine indicates successful economic growth, which, accordingly, requires economic stability. This means the readiness of the economy to respond to any armed aggression and to develop the defense-industrial complex. Thus, an efficient economy cannot exist without reliable military security, just as military security cannot be ensured without an efficient economy. Hence, economic security acts as the basic foundation of general security. It is argued that the state policy of ensuring national security directly assumes and includes the presence of public-private partnerships. The main purpose of such relations is mutual assistance, joint motivation to counter external and internal threats, ensuring stability and development of the country. Attracting private financial resources both in the defense-industrial complex and in the construction of roads and reconstruction of local infrastructure helps the state to quickly restore what has been destroyed or damaged. In addition, the public-private partnership contributes to the use and implementation of the latest technologies and the borrowing of global best practices.

Key words: national security, public-private partnership, private sector, state, partnership, investment, legislation.

Постановка проблеми. В умовах воєнного стану, коли наша держава використовує різні способи, шляхи посилення власної національної безпеки, вагомим значення набуває державно-приватне партнерство. Залучення приватних фінансових ресурсів як в оборонно-промисловому комплексі, так і при будівництві доріг, відбудові місцевої інфраструктури допомагає державі швидкими кроками відновити те, що зазнало руйнувань або пошкоджень. Окрім цього, державно-приватне партнерство сприяє у питаннях використання та впровадження новітніх технологій, запозичення світового передового досвіду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою нашого дослідження послужили наукові праці таких учених як: В. Антипенко, Н. Васильєва, О. Васильєва, О. Дідич, С. Домбровська, Б. Кормич, О. Крайник, В. Круглов, В. Тацій, С. Хаджирадєва, Т. Чернецька та інші. Однак, незважаючи на численні дослідження, питання державно-приватного партнерства як важливого інструменту забезпечення національної безпеки держави набуває все більшого значення.

Метою статті є з'ясування ролі державно-приватного партнерства в забезпеченні національної безпеки держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. У рамках державної політики з національної безпеки, що визначені Законом України «Про основи національної без-

пеки України» [1], можна розглянути цілісно сформовані та функціонально-розгалужені вектори існування країни. Основні напрямки безпеки охоплюють різноманітні аспекти функціонування, а зокрема зовнішньополітичний, політичний, внутрішньополітичний, економічний, науково-технологічний, екологічний, соціальний, гуманітарний, інформаційний, військовий, воєнний тощо. Такий комплексний підхід до забезпечення безпеки враховує широкий спектр загроз і викликів, з якими зустрічається сучасна держава.

Зовнішньополітична та внутрішньополітична (політична) безпеки спрямовані на формування ефективної міжнародної політики, сприяючи прогресивному розвитку економіки та політичного потенціалу України [2]. Основний акцент полягає на створенні умов для незалежного визначення стратегічних напрямів зовнішньої та внутрішньої політики, формуванні державного устрою та участі у міжнародних структурах з колективної безпеки, включаючи партнерство з країнами Європейського Союзу та іншими представниками світової спільноти.

Це свідчить про те, що зовнішньополітична безпека залежить від стабільності політичного суверенітету в міжнародних відносинах і внутрішньополітичної стабільності, що може бути забезпечена через створення політичної системи, яка збалансовує інтереси різних соціальних

груп з урахуванням пріоритетів особистості. Порушення будь-яких з цих інтересів зазвичай призводить до ослаблення політичної безпеки України.

Отже, політична безпека характеризується таким станом, коли політичний плюралізм і відповідна політична конкуренція не перетворюються на антагоністичні суперечності, що загрожують основам держави та суспільства.

Один із ключових елементів, що потребує особливої уваги, – захист національної безпеки. Це включає у себе спрямовані зусилля на співробітництво між правоохоронними структурами та розвідувальними службами для ефективної боротьби з тероризмом, наркотичною торгівлею, нелегальною міграцією та організованою злочинністю, а також безпосередню співпрацю між державним та приватним секторами. Крім того, важливо зміцнити контроль над постачанням військової техніки та технологій подвійного застосування. Аспекти військової безпеки та захисту державного кордону відіграють ключову роль у системі національної безпеки, забезпечуючи мир і стабільність країни.

Особливість військової безпеки полягає у гарантуванні захисту національних інтересів через використання засобів оборони. Ця сфера діяльності держави охоплює як зовнішні, так і внутрішні аспекти. У зовнішній сфері військова безпека виявляється у здатності нації захищати свою незалежність та стримувати військову агресію з боку держав, тобто у протидії зовнішньому вторгненню. У той же час, внутрішня військова безпека означає здатність держави забезпечувати порядок та безпеку всередині своїх кордонів, захищаючи громадян від загроз як злочинної, так і терористичної природи [3].

Незалежність будь-якої сучасної країни не може бути повною без чітко визначених кордонів. Наявність чітко визначених державних кордонів відіграє ключову роль у забезпеченні безпеки країни не лише, захищаючи її від потенційних зовнішніх загроз, але й, сприяючи розвитку спокійних та дружніх відносин із сусідніми державами. Навпаки, відсутність чітко визначених кордонів може стати причиною непередбачуваних конфліктів між країнами, підкреслюючи важливість прискорення процесу демаркації та делімітації кордонів України [4, с. 9].

Стратегія національної безпеки України вказує на те, що успішне економічне зростання потребує економічної стійкості. Це означає готовність економіки відповідати будь-якій збройній агресії та розвивати оборонно-промисловий комплекс. Таким чином, ефективна економіка не може існувати без надійної військової безпеки, так само, як і військова безпека не може бути забезпечена без ефективної економіки. Звідси, економічна безпека виступає як базовий фундамент загальної безпеки.

Технологічна безпека передбачає ефективне використання технологічного та науково-інтелектуального потенціалу, що забезпечує збереження обороноздатності та економічного суверенітету держави. Для забезпечення конкурентоспроможності України на світовому ринку важливо активно розвивати та впроваджувати передові технології [5]. Ці аспекти визначають рівень технологічної безпеки будь-якої країни сьогодення.

Відсутність можливостей у цьому напрямку обмежує країну у проведенні самостійної економічної політики та захисті власних економічних інтересів. Таким чином, Україні варто зосередити свої зусилля на розвитку та впровадженні передових технологій, що є важливим кроком у забезпеченні її економічної стійкості та конкурентоспроможності на міжнародній арені.

Однією із найважливіших складових національної безпеки є забезпечення екологічної безпеки. У сучасних умовах розвитку нашої країни захист навколишнього середовища стає критично важливим завданням. Зростання природних катастроф та глобальне потепління роблять це питання ще більш актуальним.

В Україні посилення уваги до охорони екологічної безпеки ґрунтується на пріоритеті загальнолюдських цінностей, визначених у Конституції [6]. Так, Основний Закон гарантує кожній людині конституційне право на благоприємне екологічне середовище, тобто екологічну безпеку.

У системі національної безпеки ключову роль відведено інформаційній безпеці. Зокрема країни, які мають перевагу в області інформації, можуть здобути перевагу над іншими державами в різних сферах, включаючи військово-технічну, економічну, стратегічну та тактичну. Це стає можливим завдяки передбаченню розвитку новітніх технологій, військової техніки та сучасного озброєння, а також завдяки ефективній системі інформаційної боротьби, що включає і ведення інформаційної війни.

Події в різних країнах, зокрема Україні, ілюструють важливу роль інформаційної безпеки, де методи інформаційної боротьби значно впливають на результати військових кампаній. Таким чином, в сучасному світі інформація стає основним інструментом у боротьбі провідних держав за світове лідерство на глобальному інформаційному просторі. З цим уявленням про вплив інформації на сучасні конфлікти важливо розглядати розвиток стратегій і технологій інформаційної безпеки для забезпечення національних інтересів і захисту державних та глобальних інформаційних ресурсів [7].

Утримання контролю за національними інформаційними комунікаціями у XXI столітті є критично важливим, оскільки порушення цього контролю може загрожувати національній незалежності. У світі сучасних конфліктів форма протистояння може бути не тільки відкритою війною, але й інформаційними битвами, де головними зброями виступають не фізичні збройні сили, а засоби інформаційного впливу.

Разом з тим, державна політика забезпечення національної безпеки безпосередньо передбачає і включає наявність державно-приватних партнерських відносин. Головна мета таких відносин полягає у взаємодопомозі, спільній мотивації щодо протидії зовнішнім і внутрішнім загрозам, забезпечення стабільності, розвитку країни.

У реаліях сьогодення держава не в змозі самостійно справитися із непрогнозованими викликами. Саме тому, моделі співпраці в боротьбі з сучасними загрозами безпеці між державою і приватним сектором можуть бути розроблені в формі державно-приватного партнерства, яке починає кількісно збільшуватися. Для розробки ефективних інструментів боротьби з сучасними загрозами безпеці необхідна участь і спільні дії всіх учасників – уряду, приватного сектора і громадян. Державний і приватний сектори спільно працюють над підготовкою оцінки ризиків [8, с. 108].

Одним із прикладів використання державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки України в умовах війни є діяльність ІТ компаній. Так, зокрема в галузях ІТ технологій, кібербезпеки, озброєнні приватні структури на крок попереду від держави. Однією із переваг, яку отримує держава від такої співпраці – це можливість вчасно відреагувати на ті чи інші загрози. Крім того, приватні партнери швидше виконують завдання ніж держава з усією своєю бюрократичною тяганиною. Законодавство, що регулює ДПП не дає можливості залучити приватний капітал. Це суттєво стримує виробничі потужності та обмежує потенціал нових технічних розробок. Після початку військового конфлікту виникла необхідність забезпечення армії новими зразками озброєння та військової техніки. Особливо гострою проблема була через нестачу сучасних інтелектуальних комп'ютерних систем. Перебудувати роботу на великому державному підприємстві, щоб замінити потребу, не просто. Зате приватні компанії досить швидко адаптуються до потреб ринку. Під тиском зовнішньої військової агресії український ринок озброєння та військової техніки трансформується [9, с. 121].

Прикладів залучення приватного сектору до забезпечення національної безпеки можна навести багато. Звідси стає очевидним те, що частково держава може перекладати і перекладає свої функції на приватних суб'єктів. І це вважається нормальною, позитивною практикою. При цьому держава зобов'язана гарантувати таким суб'єктам стійкість, непохитність, зміцнення партнерських відносин, пропорційний розподіл відповідальності, а також удосконалення законодавчої бази в питанні врегулювання відповідних відносин.

Висновки. Отже, структура національної безпеки визначається конкретно-історичними умовами країни, політичними, економічними, соціальними та культурними

факторами. Основними складовими цієї структури є забезпечення державності та територіальної цілісності, захист національних інтересів, а також забезпечення стабільності і безпеки суспільства. Ключову роль у забезпечення національної безпеки відіграє державно-приватне партнерство. Приватний сектор має значні переваги перед державним. Це зумовлено впровадженням новітніх технологій, залученням інвестицій, швидкістю виконання завдань, відсутністю складних бюрократичних процесів. Разом з тим, є багато недопрацювань та прогалин у законодавстві, що відповідно стримує потужності державно-приватного партнерства в посиленні і забезпеченні національної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України»: Указ Президента України; Доктрина від 24.09.2015 р. № 555/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015#Text>.
4. Копейчиков В. та ін. Про концепцію національної безпеки України. *Право України*. 1993. № 5–6. С. 9–13.
5. Оболенцев В. Ф. Системний аналіз та моделювання системи запобігання злочинності в Україні: монографія. Харків: Юрайт, 2021. 192 с. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/19459/1/Obolencev_2021_192.pdf.
6. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
7. Баранов О. А. Правове забезпечення інформаційної сфери: теорія, методологія і практика: монографія. Київ: Видавництво Едельвейс, 2014. 434 с.
8. Круглов В. В. Роль державно-приватного партнерства у сфері безпеки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 12. С. 107–110.
9. Дідич О. Р., Наумко М. М. Державно-приватне партнерство у забезпеченні національної безпеки в умовах повномасштабного вторгнення. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2023. № 2. Том 34(73). С. 118–123.